

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยทักษิณ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2511 ในฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษา สงขลา สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ปี 2533 ได้มีการวางแผนขยายงาน ไปยังพื้นที่ในจังหวัดพัทลุง และเปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ จนกระทั่งเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2539 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยทักษิณ ได้ผ่านกระบวนการเป็นมหาวิทยาลัย โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2539 ซึ่งถือเป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัยนับแต่นั้นมาก็ทำหน้าที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมอย่างต่อเนื่อง ต่อมาเมื่อระบบการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนมากขึ้น มีหน่วยงานเพิ่มขึ้น ทำให้การบริหารงานทั้งด้านบุคลากร สถานที่ ทรัพยากรและวิชาการของมหาวิทยาลัย มีความซับซ้อน ทำให้ไม่สามารถรับทราบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ได้อย่างชัดเจนและทันเวลา

องค์ประกอบของการจัดการศึกษา ที่ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอน อุปกรณ์การเรียนและผู้เรียนแล้ว ห้องเรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากเป็นสถานที่รองรับการเรียนการสอน ข้อมูลสารสนเทศด้านอาคารเรียนจึงมีความสำคัญมากประการหนึ่ง เนื่องด้วยการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งมีการปรับปรุงพัฒนาทางด้านอาคารเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการใช้งานและปริมาณจำนวนห้องเรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับจำนวนนิสิต ตลอดจนสาขาที่เปิดทำการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามการวางแผนการก่อสร้างอาคารเรียนเท่าที่ผ่านมายังประสบปัญหาอยู่ เพราะขาดข้อมูลสารสนเทศสำหรับนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจของผู้บริหาร จึงก่อให้เกิดปัญหาหรือข้อโต้แย้งกันอยู่เสมอ ว่าจำนวนความต้องการอาคารเรียนที่คณะต่าง ๆ ประสงค์จะดำเนินการในแต่ละปีนั้นมีความจำเป็นเร่งด่วนมากเพียงใด และอาคารเรียนแต่ละหลังที่มีอยู่แล้วนั้นได้นำมาใช้ประโยชน์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดหรือไม่ จนกว่าจะมีระบบข้อมูลสารสนเทศด้านอาคารเรียนที่ทันสมัย อีกทั้งความจำเป็นที่จะต้องใช้อาคารตามภาระงานในปัจจุบัน และการคาดคะเนภาระงานในช่วงปีถัดไปเป็นการยากที่จะได้ข้อยุติที่เหมาะสมสำหรับทุกฝ่าย สำหรับการจัดระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยทักษิณนั้น จัดให้มีการเรียนการสอนแบบบรรยายและแบบปฏิบัติการ ในชั้นเรียนตามอาคารต่าง ๆ ดังนั้นเรื่องอาคารเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องที่ใช้เพื่อการเรียนการสอน จึงนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการ

จัดสรรให้เหมาะสม ทางกลุ่มภารกิจวิจัยสถาบันและสารสนเทศ ได้ตระหนักถึงความจำเป็นดังกล่าว จึงได้ดำเนินการสำรวจและศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียนภายในมหาวิทยาลัยทักษิณขึ้น เพื่อจะได้ทราบว่า มหาวิทยาลัยมีห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนนิสิตที่เพิ่มขึ้นทุกปีหรือไม่ ใช้ห้องเรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการมากน้อยเพียงใด และเพื่อเตรียมการรองรับความต้องการใช้ห้องเรียนที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียนในมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2559
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้พื้นที่ห้องเรียนกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
3. เพื่อจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการใช้พื้นที่อาคารของคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยทักษิณ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียนในมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2559
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศเบื้องต้นด้านการใช้พื้นที่อาคาร สำหรับให้ผู้บริหารนำมาประกอบการตัดสินใจ วางแผนเกี่ยวกับการใช้พื้นที่อาคาร ห้องเรียนหรือการจัดตารางเรียน ตารางสอนให้สอดคล้องกับจำนวนนิสิตและจำนวนพื้นที่ห้องเรียนที่มีอยู่เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งการวางแผนการก่อสร้างอาคารใหม่ในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษา

1. การศึกษาประสิทธิภาพอาคารเรียน จำกัดขอบเขตเฉพาะปีการศึกษา 2559 ซึ่งศึกษาถึงการใช้งานห้องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นเฉพาะการใช้ประโยชน์ห้องบรรยาย และห้องปฏิบัติการ ในแต่ละอาคารเรียนในมหาวิทยาลัยทักษิณ ทั้งวิทยาเขตสงขลาและวิทยาเขตพัทลุง โดยศึกษาเฉพาะอาคารที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

2. การศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากตารางการเรียนการสอน/ตารางการใช้ห้องเรียนของนิสิตทุกระดับการศึกษา ทั้งภาคการศึกษาที่ 1 และภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวนชั่วโมงที่ใช้ห้อง จำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนเรียน และขนาดความจุห้อง ตามที่กลุ่มภารกิจทะเบียนนิสิตและบริการการศึกษาได้รวบรวมไว้ และการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมในพื้นที่จริงจากคณะหรือหน่วยงาน

3. การศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - 3.1 อัตราการใช้ห้อง
 - 3.2 อัตราการใช้พื้นที่
 - 3.3 ประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียน
4. การศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ไม่ได้ครอบคลุมถึงสภาพการใช้ห้องเรียนในกิจกรรมอื่น เช่น การแสดงนิทรรศการ การอบรม การสัมมนา การประชุม การอภิปราย การใช้เป็นสนามสอบเข้ามหาวิทยาลัย ฯลฯ
5. เกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับอัตราการใช้ห้องและอัตราการใช้พื้นที่ ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้ใช้เกณฑ์มาตรฐานกลางตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์อาคารของสถาบันอุดมศึกษา ที่ ศธ 0503(2)/ว 540 ลงวันที่ 7 พฤษภาคม 2556
6. เกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียน ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้ใช้เกณฑ์มาตรฐานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

คำนิยาม

1. ห้องเรียน หมายถึง พื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ใช้เพื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ห้องบรรยาย และห้องปฏิบัติการ
2. ความจุตามเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง อัตราส่วนระหว่างพื้นที่ของห้องต่อนิสิต 1 คน ตามเกณฑ์มาตรฐานกลางตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์อาคารของสถาบันอุดมศึกษา ที่ ศธ 0503(2)/ว 540 ลงวันที่ 7 พฤษภาคม 2556
3. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ห้องจริงใน 1 สัปดาห์ หมายถึง จำนวนชั่วโมงที่ใช้ห้องจริงตามที่กลุ่มภารกิจทะเบียนนิสิตและบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้จัดตารางสอนไว้
4. จำนวนชั่วโมงที่ควรใช้ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์ หมายถึง จำนวนชั่วโมงที่ห้องสามารถรองรับการใช้ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์ ซึ่งการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดว่าควรมีการใช้ห้องอย่างเต็มที่สัปดาห์ละ 36 ชั่วโมง (ชั่วโมงปกติที่ใช้ห้อง คือ ชั่วโมงที่ 1-4 และชั่วโมงที่ 5-8 วันจันทร์-วันศุกร์ ยกเว้นวันหยุดช่วงปลายเป็นเวลาดิจิทัลจะไม่มีการเรียนการสอน เพราะฉะนั้นการใช้ห้องได้เต็มที่ คือ 36 ชั่วโมง / สัปดาห์)
5. ภาคปกติ หมายถึง การใช้ห้องเรียนในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 8.00 น.-17.10 น. ภาคสมทบ / ภาคพิเศษ หมายถึง การใช้ห้องเรียนในวันจันทร์ถึงศุกร์ ตั้งแต่เวลา 17.30 น.-21.30 น. รวมถึงวันเสาร์-อาทิตย์ ตลอดทั้งวัน

6. อัตราการใช้ห้อง หมายถึง จำนวนชั่วโมงที่ใช้ห้องจริงใน 1 สัปดาห์ เมื่อเทียบเป็นร้อยละของจำนวนชั่วโมงที่ควรใช้ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์
7. อัตราการใช้พื้นที่ หมายถึง จำนวนนิสิตที่ใช้ห้องจริงใน 1 สัปดาห์ เมื่อเทียบเป็นร้อยละของความจุเต็มที่ตามความเป็นจริงของห้องใน 1 สัปดาห์
8. ประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียน หมายถึง ผลคูณระหว่างอัตราการใช้ห้องและอัตราการใช้พื้นที่หารด้วย 100
9. พื้นที่เพื่อการใช้บริการ หมายถึง พื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่เป็นพื้นที่ในบริเวณของส่วนการให้บริการแก่บุคลากร นิสิต และผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่มาใช้บริการภายในมหาวิทยาลัยทักษิณ
10. พื้นที่หมุนเวียน หมายถึง พื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ใช้เพื่อการหมุนเวียน หรือการดำเนินกิจกรรมของบุคลากร นิสิต และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ห้องน้ำ ทางเดิน ลิฟต์ ระเบียง
11. พื้นที่เพื่อการเรียนการสอน หมายถึง พื้นที่ พื้นที่ของมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ใช้เพื่อการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาต่างๆ ได้แก่ ห้องบรรยาย และห้องปฏิบัติการ